

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Néhány szó a tisztviselőtelepről.

(K.) Az építőipar, melyet az elmúlt években a munkaszünetések pihenésre kényszerítettek, lassan-lassan fejlődik városunkban. Nagyobb építkezéseket látunk több helyen és még most is egymásután érkeznek be az építési engedélyt kérő beadványok a város tanácsához. Az emelendő épületek modernnek lesznek, ellátva a legnagyobb kényelemmel.

Hogy mennyire szükség van lakásokra, azt csak azok érzik, akik házbért fizetnek. Nálunk ma budapesti árakon kapunk lakást azzal a különbséggel, hogy míg a fővárosban minden komforttal ellátott lakásban lakhatunk, itt ezen komfortnak nyoma sincs. A háziurak nem áldoznak semmit, ellenben a házbéreket hatványozva emelik. Tudunk eseteket, ahol a házbér 1909 május 1-én egyszerre 400 koronával emelkedett, anélkül, hogy a háztulajdonos a volt lakója által kitört egyetlen egy ablakot is becsináltatta volna.

Szűk, lakókkal telt udvarok, kapualá épített illemhelyekkel, élvezhetetlen rossz kutak ezek tözsomszédságában, apró konyha, ócska cserepekből összeállított kályhák, tapasztatlan padlások, sötét szellőzhetetlen kamarák, szűk kapubejáratok, nedves pincelakások, melyekben gombamódra nő a tüdővész, piszkos, szemetes udvarok, patkányfészkeknek nevezhető fáskamrák — ezek a legtöbb debreczeni lakás ismertető jegyei. És az ilyen és ehhez hasonló lakásokért, melyeknek sorsuk a lebontás volna, fizet a lakó kelletlen kényszerüsből oly összeget, melyért más városban egy egész házat bérelhetne. Ezek az egészségtelen állapotok aztán azt eredményezik, hogy elvétve akad olyan lakó, aki akármilyen pénztárból kivett lakáspénzilletményét fizetéséből ne pótolná.

Ezek a türhetetlen állapotokon más városokban tisztviselőtelepek létesítésével segítettek. És mikor a telepek felépültek, nyomban észrevehető volt a stájerolás megszűnése. A tisztviselő kényelmes, modern és egészséges lakáshoz, ugynevezett „otthon”-hoz jutott aránylag olcsó pénzen és nem kénytelen évről-évre az uzsora házbérek miatt egyik rossz lakásból a másik még rosszabb lakásba vándorolni.

Nálunk már több ízben volt szó egy tisztviselőtelep létesítéséről. Évekkel ezelőtt gyűlést is tartottak a létesítés ügyében és ott szóba került a Margit-fürdő háta mögött levő korcsolyázó-tér

megvétele. Tudtunkkal a telek megszerzése ügyében a tárgyalások is megindultak, de eredményre nem vezettek, mivel a telkek árát a tulajdonos magas árban ajánlotta. Később szó volt arról, hogy a bábaképző háta mögött levő területet kellene megvenni, az érdekeltek azonban lemondtak erről az eszméről részint azért, mert messze fekszik a központtól, részben azért, mivel a talajt nem találták egészségesnek.

Most, mint a helyi lapokban olvashatjuk, egy harmadik terv merült fel, nevezetesen a tisztviselőtelepnek a Ferencz József-uton való létesítése. Az eszmét, a gondolatot mi szerencsésnek tartjuk már városfejlesztési nézőpontból is. Itt nem külön, a városon kívül álló telep létesítéséről van szó, hanem a városnak egy még fel nem használt, be nem épített területének középületekre való felhasználásáról. Egy ilyen telep csak folytatása volna a városnak. Egészséges, jóvizű hely és ha a telep létesülhetne, egy forgalmas összekötő utca keletkezne két városrész között. Könnyen megközelíthető volna a helyi vasut vonalán és itt egy gyönyörű kertváros fejlődhetne ki.

Bizonyára akadna vállalkozó pénzcsoport, mely az épületeket megépítené kedvező feltételek mellett. Természetesen mindenekelőtt a telkeket kell megszerezni lehetőleg olcsó áron, kedvező fizetési feltételek mellett.

Az eszmét melegen ajánljuk az érdeklődők figyelmébe és mi a magunk részéről készségesen nyújtunk tért lapunkban ezen életre való kérdés bővebb megvitatására.

Városok konyhakertészete.

Évek óta folyik a harc a drágaság ellen minden vonalon, minden eszközzel s minden módot megragad a társadalom, hogy a drágaság éle a lehetőségig tompíttassék; mert bevalott tény, hogy a drágaság a társadalom minden rétegét sújtja, a megélhetést megnehezíti s főképen az élelmicikkek drágasága emel korlátokat a jó és egészséges táplálkozásnak, miáltal a közegészségügynek a mértékét tetemesen alább szállítja.

Leginkább pedig a város lakossága érzi meg legjobban a drágaság súlyát annál is inkább, mert az adott viszonyok között a város lakossága nem termelhet s így mint fogyasztó azt és olyat kénytelen venni, amelyet a termelő nyújt. Szó sincs róla, a termelő is kényszerhelyzetben van,

mert ma a termelési ágazatnál is drágábbak a viszonyok, mint volt például ez előtt husz évvel; de viszont az is bizonyos, hogy ez a drágábban alakult termelési viszony mégsem jogosult fegyvere a termelőnek, de még inkább a közvetítő kereskedőnek arra, hogy főképen a mindennapi élet szükségletét képező táplálékok, mondjuk például a főzelékfélék oly magas áron jussanak a fogyasztó elé, mely ár semmiesetre sem áll arányban a termelvény tulajdonképeni értékével.

Igaz ugyan, hogy nem általánosítható ez a tény, de itt-ott mégis csak úgy áll a dolog, hogy a fogyasztó teljesen a termelő, de leginkább a közvetítő kereskedő önkényének van kiszolgáltatva, minek foyamán aztán ne csodálkozzék a termelő, ha a fogyasztó is olyan mozgalmat indít meg, mely a túlszigázott termények árai ellen való védekezést jelent s mely mozgalmról az utóbbi időben a napilapok is bőségesen megemlékeztek.

Arról van ugyanis szó, hogy a főváros, továbbá Arad, Szeged, Győr városok hatóságai, tehát a városok, mint erkölcsi testületek kebelében egy olyan kivethető eszme érlelődött meg, mely egyrészt a fogyasztó közönség érdekét védené meg azáltal, hogy zöldségtermelő telepeket rendeznek be oly célból, hogy a lakosság olcsóbb, a hatóság által megállapított árhoz fog jutni, másrészt a lakosság szegénysorsu osztálya állandó munkát és kenyeret kereshet.

Nincs kétség aziránt, hogy ez eszme mihamarább testet ölt s az is bizonyos, hogy ez a mozgalom áttérjed más városokra is, mert nincs az országban egy jelentősebb város sem, ahol a bolgár zöldségtermelők ne uralnák a helyzetet kényők-kedvők szerint és mert ezek azok, akik nemcsak a közönséget zsákmányolják silány, értéktelen áruval, hanem még a hivatásos kertészek jövőjét és tekintélyét is aláássák — megérdemlik tehát azt a fegyvert, amelyet a fogyasztó közönség képviselője, a hatóság, ellenük használ.

A városi konyhakertészeteknek csak az lehet a céljuk és az legyen a rendeltetésük, hogy a mindennap szükséges főzeléket nagy tömegben állítsa elő, mivel ez felel meg a célnak s ez az eljárás igényel kisebb befektetési tőkét. Ilyenformán az amugy is csak csekély adóalapul szolgáló bolgár zöldségtermelők mihamarább ki fognak szorulni s így a hivatásos kertészek is jobban boldogulhatnak, mert a kényesebb igényü, különleges zöldségfélék termelése a kezökben marad. Hogy a városok konyhakertészetei mennyi hasznot fognak hajtani, azt előre jósolni nem lehet, de leszögezhetjük azt a tényt, hogy veszteni semmi esetre sem fognak, mert az bizonyos, hogy a földek így jobban értékesülnek, a lakosság olcsóbban jut a főzelékhez, a munkásnép pedig keresethez és tanul munkát, szorgalmat, mely már magában véve is nagy erkölcsi haszonnak az alapját képezi.

Egy régibb eszme válik valóvá, mely többek között a magyar konyhakertészek megújítását fogja eredményezni.

R. A.

Hirek.

— **Az augusztus 2-iki ünnepély.** A debreczeni csata évfordulóját a városi tanács megünnepli. Az ünnep előkészítésével a tanács Vecsey Imre főjegyzőt bizta meg, aki érintkezésbe lépett a különböző egyletekkel; az ünnepély programját a következőkben állapította meg:

1. Himnusz. Erkeltől. Énekli a munkás dal-egylet.
2. Emlékbeszéd és a honvédsir megkoszorúzása. Tartja: Koncz Ákos tb. tanácsnok.
3. Rákóczi dal. Révfitől: Énekli a munkás dal-egylet.
4. Szavalat. Tartja: Szilágyi Dezső ügyvédjelölt.
5. Honfidal. Hubertől. Énekli a munkás dal-egylet.
6. Szózat. Énekli a közönség.

Az ünnepélyen a tanács és a tisztikar testületileg vesz részt és a városi tanács Debreczen sz. kir. város közönsége nevében koszorút helyez a honvédsirra. Ugyanaznap estjén az öreg honvédeket a nagyerdei Dobos pavillonban megvendégeli.

— **Küldöttség a város fejénél.** A vargakerti lakosok küldöttségileg tisztelegtek a polgármesternél és kérvényt nyújtottak át, melyben arra kéri a várost, hogy a tűzveszélyes Balog Dániel féle telep felépítését ne engedélyezze. A polgármester szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy az ügyet megvizsgálhatja.

— **Közszállítások a kamaránál.** A debreceni kir. itélőtábla faszükségletre hirdet pályázatot. Az ajánlatok szeptember 12-ig nyújtandók be. A debreceni méntelep zab- és kenyérszállítására augusztus 26-ig lehet pályázni.

— **A szekularizáció és Hajdu vármegye határozata.** Lengyel Imre nyug. kir. táblabíró indítványa. Ez év augusztus. 14-ikén Lengyel Imre ny. kir. itélő táblai bíró, Hajdu vármegye bizottsági tagja indítványt terjesztett be a szekularizáció ügyében. A vármegye az indítványt elfogadta és ennek szellemében felirt az országgyűléshez. Most ezen indítványt az indítványozó füzet alakjában az indítványát megokoló beszéd kíséretében kiadta. Mi a magunk részéről nem tartjuk szerencsés gondolatnak a Lengyel Imre biz. tag indítványát, főleg most, mikor egyéb dolgunk is van, mint a felekezeti béke megzavarása. Az indítványnak és feliratnak egyébként úgy sem lesz meg azon eredménye, melyet Lengyel Imre biz. tag remél. Éppen úgy elfog ez is tűnni az ürben, mint a bizottsági tag ur sűrű egymásutánban gyártott indítványa.

— **Borvásár Debreczenben.** A Debreczeni Mezőgazdák Kereskedelmi Társasága a következő felhívást tette közre: Debreczen szab. kir város és Hajduvármegye bortermelőihez. A Debreczeni Gazdasági Egyesület erkölcsi támogatása mellett a Debreczeni Mezőgazdák Kereskedelmi Társasága a debreczeni országos vásár alkalmával augusztus hó 8-án 9-én és 10-kén üzleti helyiségeiben, Degenfeld-tér 1. szám alatt, izleléssel egybekapcsolt *borvásár* tartását határozta el, azon esetben, ha a

bortermelők részéről kellő mennyiségű bejelentés történik. Felkérjük azért a bortermelőket, hogy bejelentéseiket f. év augusztus hó 2-ik napjáig a kereskedelmi társasághoz (Dégenfeld tér 1. szám) beküldeni sziveskedjenek, hogy a borvásárra szóló hirdetések, illetve a borvásárlókhoz a meghívók kellő időben kibocsáthatók lehessenek. A bejelentésben kitüntetni kérjük: a bejelentő termelőnek nevét, lakását, a bortermelés helyét, a borfaját, a bor minőségét (hegyi, homoki), évjárat számát, asztali vagy pecsenye bor eladó készleminyiségét, a bor árát hektoliterenként. A borvásár célja, hogy a szőlősgazdánál eladásra készletben álló borok, az eladási üzleteket megdrágító közvetítés mellőzésével, értékesíthetők legyenek s hogy a borkészlet nagyságáról, minőségéről és a beszerzési forrásokról a vevő közönség tudomást szerezzen. A borvásárra minden borfajtából 2 darab fél literes üveggel küldendő, a kiállító térdíjat nem fizet. *Debreczeni Mezőgazdák Kereskedelmi Társasága.*

— **A rendőrségi és hajdulegénységi ruha- és cipőszállítás.** A héten bontották fel a rendőr- és hajdulegénység ruha- és cipőszükségletének szállítására vonatkozó pályázatokat. A felbontásnál jelen voltak: Vecsey Imre főjegyző, mint elnök, Magoss György dr. tiszti főügyész, Békés Lajos és Somossy László biz. tagok és Rankai Jenő számtiszt. Ajánlkozta cipő és csizmaszállításra Moskovics Farkas és társa nagyváradai cég 30,804 korona 40 fillér bagariabőrrel, boxbőrre 44,527 kor. Beck Vilmos és fia pozsonyi cég az egyenruházatot 122,096 koronáért vállalná 6 évre. Kereskényi István debreceni iparos a csizma szállításra 40,456 koronáért tett ajánlatot Takács Gábor és Takács Lajos 47,524 koronáért vállalkozott cipő- és csizmaszállításra. Mandel Lipót a mennyiséget 41,055 koronáért szállítaná, az összegből hajlandó 2%-ot engedni. özv. Grünbaum Mórné végösszeget nem jelez, de az összegből 2%-ot enged. Szedlák és Vámos egységárakat tüntet fel. Rósenthal H. és Társa budapesti cég a ruhaszállításra 156,130 koronával pályázott. Varkoly József helybeli csizmadia mester egy pár csizmát 20, egy pár cipőt 12 koronáért hajlandó elkészíteni. Az ajánlatokat kiadták a számvevőségnek számítás végett. Az átszámítás után a tanács dönt a pályázat ügyében.

— **Hirdetmény.** A minisztertanács 1909. év április hó 18-án tartott ülésében elhatározta, hogy az 1882. évi XI. t.-cz. rendelkezései alkalmazást nyerjenek a Boszniában, Herzegovinában és Dalmáciában elhelyezett közöshadseregbeli csapatoknál és intézeteknél, valamint a haditengerészetnél a külpolitikai viszonyok következtében szükségessé vált létszám kiegészítés céljából Ő cs. és apostoli kir. felségének 1908. évi november hó 15-ről kelt legfelsőbb elhatározása alapján behívott, illetőleg visszatartott tartalékosok és póttartalékosok gyámol nélküli családjaira is.

Ezen minisztertanácsi határozat következtében a m. kir. belügyminiszter ur a segélyre igényt tartó családok sürgős összeírását rendelte el.

Felhivatnak ennél fogva mindazon kivételes tényleges szolgálatot teljesített tartalékosok és póttartalékos katonák, akik családjaik segélyezésére igényt tartanak, hogy összeírásuk végett a katonai

és ill. ügyosztálynál (városház em. 19. ajtó) azonnal, de legkésőbb f. évi augusztus hó 25-ig jelentkezzenek. A városi tanács katonai és ill. ügyosztályától.

Miniszteri rendelet.

Valamennyi városi törvényhatóságnak.

(Budapest székesfőváros és Fiume kivételével.)

Az 1908. évi július hó 15-én 47,905. szám alatt kelt körrendelettemmel felhívtam a törvényhatóságot, hogy a Közszállítási Szabályrendelet 63. §-ának második bekezdésében foglalt kötelezettségének a maga részéről haladéktalanul tegyen eleget.

A kereskedelemügyi Miniszter ur átiratából azonban arról értesültem, hogy dacára ezen körrendelettemnek, számos vármegye, város, nagyközség és körjegyző a fent említett kötelezettségének mindeztideig eleget nem tett.

Ujólág is felhívom tehát a város közönségét, hogy mindazon hivatalok, intézmények, intézetek, vállalatok (üzemek) stb. jegyzékét, amelyek a Közszállítási Szabályrendelet 62. §-ában előírt kimutatások készítésére és közvetlenül a kereskedelmi Múzeumhoz való beküldésére kötelezve vannak, az említett múzeumhoz haladéktalanul küldje be.

Együttal megjegyzem, hogy most már a múlt évi ipari beszerzésekről és esetleges új építkezésekről szóló 4. és 5. mintájú kimutatások is beküldendők lesznek.

Figyelmeztetem, hogy amennyiben jelen rendeletem a kívánt eredményre nem vezetne, a mulasztók ellen teljes szigorral fogok eljárni.

Budapest, 1909. évi július hó 10-én.

A miniszter meghagyásából:

Hartl Sándor s. k.,
miniszteri tanácsos.

Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

199/1909. vrs.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál főispáni kinevezés útján betöltendő s évi 3200 korona fizetés és 500 korona lakáspénzzel javadalmazott mérnöki, továbbá a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által választás útján betöltendő s évi 1400 korona fizetés és 300 korona lakáspénzzel javadalmazott adópénztári tiszti állás üresedett meg.

Felhívom mindazokat, akik ezen állásokat elnyerni óhajtják, hogy minősítésüket s eddigi szolgálataikat igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám jolyó évi augusztus hó 16. napjának délután 5 órájáig annyival is inkább nyujtsák be, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg megüresedendő állásokra is pályázatot nyitok.

A mérnöki állásra pályázóknak az 1883. I. t.-c. 10. §-ának első bekezdésében, — az adópénztári tiszti állásra pályázóknak pedig az 1883. I. t.-c. 19. §-ában körülírt minősítéssel kell birniok.

Debreczen, 1909 július 20.

Weszprémy Zoltán s. k.,
főispán.

Arlejtési hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város közönsége a város régi belterületén és az ahhoz csatolt részeken mintegy 1400 drb kataszteri fixpont állandósítására szolgáló testek szállításának biztosítása végett zárt versenytárgyalást hirdet.

A fixpont test 3 részből áll, ugymint: a rajzban feltüntetett kovácsolt vascsöveket magában foglaló cement-beton tömbből, a két kovácsolt vascsőből és a tömböt fedő terméskő lapból.

Ajánlat csakis az egész teljesen kész testnek szállítására tehető.

Részletes tervrajz és a szállítási föltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-u. 2. II. emelet) a hivatalos órák alatt délelőtt 8—1 óráig megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a kataszteri fixpontok állandósítására szolgáló testekre“ felirattal a polgármesteri hivatalhoz 1909. évi augusztus 15. napján d. e. 10 óráig nyújthatók be.

Az ajánlatban kiteendő, hogy pályázó a tervet, feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri.

Az ajánlathoz csatolandó a házipénztári hivatalnál letett, az ajánlati összeg 5 százalékának megfelelő bánatpénzről szóló letéti jegy.

Az ajánlatok 1909. évi augusztus hó 15. napján d. e. fél 12 órakor fognak a polgármesteri hivatalban nyilvánosan felbontatni.

Elkészve érkezett, javított vagy hibás kitételeket tartalmazó, valamint ezen kiírástól eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Debrecen sz. kir. város fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson és esetleg az ajánlatok mellőzésével a szállítást más módon biztosíthassa.

Debrecen, 1909 július 26.

Kovács József s. k.,
polgármester.

1309, 3746, 4804, 9768, 9980 és 10,426. szám.
1909.

Pályázati hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város Tanácsa a koronázási emlékűnnep alkalmával létesített „Koronázási alap“ művészeti és iparművészeti célra szánt 600—600 koronás két ösztöndijára, valamint a „Meszena“ alapítvány egy 600 és két 300—300 koronás ipari ösztöndijára, melyek közül az előbbi egy kezdő iparosnak műhely berendezés és továbbfejlesztés céljából, a két utóbbi pedig iparos segédnek tanulmányozási célokra adatik ki, az 1909/10. isk. évre nyilvános pályázatot hirdet s felhívja mindazon első sorban debreczeni illetőségű, szegény sorsu egyéneket, kik a művészet, iparművészet és ipar bármelyik ágában szerzett ismereteiket, tanulmányaikat, közép- vagy felsőbb iparisoklakban tovább fejleszteni óhajtják, hogy ezen ösztöndijak elnyerése iránti kérvényüket okmányokkal s esetleg már kész műveikkel kellelőleg felszerelve a polgármesteri titkári hivatalba f. évi augusztus hó 20-ik napjának déli 12 órájáig annál is inkább adják be, mert később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1909. évi július hó 26-ik napján tartott üléséből.

A városi Tanács.

Alapított 1561. Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS »
KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.
 (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺ ☺ ☺

Tartós betüéreből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.

Debrecen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata. 1903—1922.